

Mobildata påvisar segregationsmönster

I studien *Daily Mobility Patterns: Reducing or Reproducing Inequalities and Segregation?* undersöker kulturgeograferna Lina Hedman, Kati Kadarik, Roger Andersson och John Östh, sociala rörlighetsmönster i två svenska regioner.

Forskarna har använt sig av mobiltelefoners positionsbestämningar för att ta reda på hur människor förflyttar sig i två medelstora svenska regioner, Falun-Borlänge

och Gävle-Sandviken, och konstaterar att rörlighetsmönstren är starkt segregerade. – Det gör att vi har fått en bättre bild av människors sociala interaktioner, säger Lina Hedman.

Lina Hedman är tidigare forskare i kulturgeografi vid IBF, nu verksam vid Region Gävleborg.

Telefoner i områden med en hög andel invandrad befolkning är mer benägna att vara kvar i hemområdet och att röra sig mot andra liknande områden än telefoner i områden med låg andel invandrade.

Ju högre andelen icke-europeiska invandrare är i ett område, desto mindre ytor förflyttas mobiltelefonerna över. Det beror delvis på att personer med olika ursprung bor i olika delar av regionerna, men det är inte den enda förklaringen. Vissa skillnader i hur långt telefonerna

färdas kvarstår även vid kontroll för avstånd till närmaste stadscentrum. Skillnaderna i rörelsemönster innebär att möjligheten till möten mellan människor från olika områdestyper och av olika ursprung begränsas.

– Det är viktigt att se att segregation handlar om mer än om var människor bor. Det är sannolikt enklare och billigare att motverka negativa effekter av segregation genom att möjliggöra människors interaktion i vardagen än att försöka styra var folk bor, säger Lina Hedman. ●

Systemskiftet på bostadsmarknaden började redan på 1970-talet

Under 1990-talets bankkras genomförde den moderatledda regeringen en rad bostadspolitiska reformer, som av många har beskrivits som ett systemskifte. Syftet var att förändra det reglerade och subventionerade bostadssystemet mot ett mer marknadsbaserat system i en nyliberal anda. Vad många inte känner till är att flera av dessa processer inleddes redan på 1970- och 80-talen.

Timothy Blackwell, forskare i statskunskap vid IBF, har i en ny studie kartlagt alla svenska bostadssubventioner under perioden 1945-1990 och studerat regionala byggmönster under 1970- och 80-talen. Han har även gått igenom mängder med dagstidningsklipp från 1970-, 80- och 90-talen och vill nu nyansera bilden av hur systemskiftet på den svenska bostadsmarknaden gick till.

– **Sveriges nuvarande** bostadskris har mycket längre anor än många tror: 1990-talet innebar absolut en stor förändring inom svensk bostadspolitik, men det som hände under 90-talskrisen uppstod inte i ett vaku-um. Det var många händelser som ledde fram till den utveckling som vi såg på bostadsmarknaden under Carl Bildts borgerliga regering. Jag skulle snarare vilja säga att det på 90-talet blev lättare att göra saker som var på gång redan tidigare, säger Timothy Blackwell.

Hans arkivmaterial visar att stora hyreshöjningar i samband med renoveringar och ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter började redan på 1970-talet – strax efter de optimistiska miljonprogramsåren. Timothy Blackwell påpekar att det finns stora likheter mellan 1970-talets renoveringsprocesser och de processer som vi ser idag. Privata investerare och hyresvärdar gjorde stora renoveringar av sina lägenhetshus för att sedan kraftigt höja hyrorna. När de boende sedan inte hade råd att bo kvar omvandlades och såldes lägenheterna i vissa fall som bostadsrätter. En del hyresvärdar struntade i att underhålla byggnaderna och till slut flyttade de boende. Hyresvärderna kunde då renovera lägenheterna och sälja dem istället.

– **Det var ren spekulat**ion och kom att påverka tusentals människor i storstäderna. En ny lag 1975 bidrog till att stoppa spekulat

ionerna fortsatte och under 1980-talet började privatiseringen av allmännyttan att öka kraftigt. Nästan tre procent av det befintliga allmännyttiga beståndet såldes till privata hyresvärdar eller ombildades till bostadsrätter under 1980-talet, berättar Timothy Blackwell.

En faktor som tycks ha drivit på utvecklingen mot privatägda bostäder var de generösa ränteavdragen, som fram till 1990 låg på 50 procent. Bostadssystemet byggde alltså redan då på en hög skuldsättning och de svenska hushållen var under 1970- och -80-talen bland de mest skuldsatta inom OECD-länderna.

– **Delvis var det staten** som gjorde det här möjligt. Det var så lönsamt att låna pengar till sin bostad

Timothy Blackwell

under 1970- och 80-talen att man med ränteavdraget till och med fick minusränta. Man fick alltså "betalt för att bo", som ekonomerna Bo Sandelin och Bo Södersten en gång formulerade saken.

Förutom skattesubventionerna till privatpersoner ökade räntesubventionerna till byggherrarna kraftigt under 1980-talets finansiella reformer. Räntesubventionerna utgjorde över tio procent av statsbudgeten under större delen av 1980-talet. Bostäder ansågs vara en så bra investering att det ledde till en överretablering. Subventionerna stimulerade byggande i regioner där efterfrågan saknades, vilket ledde till stora problem med många outhyrda lägenheter.

1990-talets bostadspolitik var delvis ett försök att komma tillrätta med problemen – under bankkrisen blev det helt enkelt ohållbart för staten att fortsätta med byggsbubblan på en så hög nivå. Men nedskärningarna hade också en ideologisk grund. Strax efter den borgerliga valsegern 1991 avskaffade den nya regeringen bostadsdepartementet. Räntesubventionerna för byggherrarna och allmännyttan togs bort i etapper, medan skattesubventionerna för privatpersoner blev kvar om än i sänkt form.

– **Samtidigt är det viktigt** att påtala att de socialdemokratiska ledda regeringarna som har följt under åren inte har återställt reformerna. Idag utgör skattesubventionerna för privatpersoner tillsammans med ROT-avdraget en stor utgift i statsbudgeten – år 2019 var kostnaden över tre gånger så stor som för bostadsbidragen.

Men det finns ju byggsbubblor även idag?

– Ja, men de är väldigt små i jämförelse, både när det gäller privata och allmännyttiga hyreshus. På 1980-talet utgjorde byggsbubblan en väsentlig del av statsbudgeten. Det var tiotals miljarder per år som delades ut. Idag råder ingen brist på bostäder, men det råder brist på folk som har råd att bo – framför allt i nyproduktion. Många av de problem som vi ser idag är ett arv från den här tiden, säger Timothy Blackwell. ●

har ordet Prefekten

Som statsvetare och prefekt för IBF får jag ibland frågor om svensk bostadspolitik. Det är förstås rimligt. Under många år har mina närmaste kolleger tillhört Sveriges ledande bostadsforskare. Inte desto mindre blir jag ofta svaret skyldigt. Att diskutera bostadspolitik och den bostadspolitiska utvecklingen är genuint svårt. Här finns inte bara sedan länge en grundidé om mötet mellan stat och marknad som skiljer sig från annan politik. Här finns också en mängd olika interventioner, inklusive planlagstiftning och investeringsstöd, förhandlade hyror, med mera, för att åstadkomma de "långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven" som regeringen har eftersträvat i sina bostadspolitiska mål under många mandatperioder. Kort sagt, det helhetsperspektiv som efterfrågas är genuint svårt att formulera.

För bara några månader sedan skedde något mycket ovanligt i svensk politik. Den sittande regeringen avgick. Regeringskrisen utlöstes av ett – låt vara halvhjärtat – försök att reformera en av den svenska bostadspolitikens hörnstenar, hyressättning genom förhandlingar mellan parter. Tonläget var högt. "Hyresreglering" ställdes mot "marknadshyror" och det talades om ett första steg mot ett fundamentalt "systemskifte". Efter en kort tid återkom regeringen. Förslaget om en friare hyressättning var avfört från den politiska dagordningen, och när regeringen några månader senare lade fram sin budgetproposition var frågan som bortblåst. På finansministerns presskonferens i Rosenbad berördes bostadspolitikerna inte alls och också i SVT:s partiledardebatt några veckor senare var den fråga som nyss vållade regeringskris frånvarande.

Jag tror episoden illustrerar något av bostadspolitikens dilemma. Trots en utbredd uppfattning om att det råder problem på landets bostadsmarknader tycks det vara genuint svårt att föra en bostadspolitisk debatt som är förmögen att lägga grund för genomförbara reformer. Å ena sidan krävs visioner att se bortom dagens system och institutionaliserade bostadspolitiska lösningar. Å andra sidan krävs insikt och kunskap om det rådande komplexa system av insatser och interventioner som man vill åtgärda och reformera.

Detta är lättare sagt än gjort. Vi tycks därför idag ha fastnat i ett slags idémässigt "moment 22", där bostadsrelaterade samhällsproblem förblir olösta till följd av en polariserad och onyanserad bostadspolitisk debatt där bredare analyser ofta uteblir. Här har jag och andra akademiska företrädare fortfarande en hemläxa att göra. ●

Nils Hertting, prefekt vid IBF

Moskvas avantgardistiska bostäder uppskattas än idag

Moskvas första moderna lägenhetskomplex skulle underlätta vardagslivet för industriarbetarna och jämna ut klasskillnaderna i det kommunistiska Sovjetunionen. En ny avhandling från IBF handlar om hur de sovjetiska arbetarbostäderna används idag och ger även en tillbakablick på den historiska utvecklingen av de hundra år gamla husen, som nyligen klarade sig undan rivning.

Avhandlingen *Everyday life in avant-garde housing estates* är skriven av kulturgeografen Alexander Kalyukin, som själv är född och uppvuxen i Moskva. Genom arkivstudier och intervjuer med boende, vars familjer ibland har bott i husen i flera generationer, har han fått en unik inblick i hur Sovjetunionens första moderna byggnader används av de boende idag.

Det som är speciellt med de här bostadshusen är att de byggdes för att optimera vardagslivet i 1920- och 1930-talens Sovjet – där en viktig del var att även kvinnor skulle få tid att delta i industriproduktionen. Det fanns också en

kommunistisk grundidé om att man ville modernisera boendet för arbetarna och därmed visa att de var viktiga i det klasslösa samhället. Förutom stora, luftiga lägenheter med WC och vatten hade de stora lägenhetskomplexen stora gemensamma utrymmen som matsal, badhus, bibliotek och tvättanläggning. Inom områdena fanns också parker, förskola och skola.

– Det avantgardistiska låg i det nya sättet att planera, där funktion och design var lika viktiga. Ett för tiden speciellt drag var att man började tänka på hur byggnaderna skulle te sig från luften – när man flög över med en zeppelinare till

exempel, säger Alexander Kalyukin. Han berättar även att arkitekterna samtidigt tänkte mycket på hur husen skulle upplevas från gatunivå, genom att planera vilken rytm fönster, balkonger och målning skulle skapa på fasaden.

I studien ingår de fem bäst bevarade lägenhetskomplexen (av totalt 26 stycken) i centrala Moskva. Av de gemensamma lokalerna finns idag dock nästan inga kvar. Enstaka badhus är fortfarande i bruk, men i övrigt har de gemensamma utrymmena omvandlats till kommersiell verksamhet som kontor, snabbköp och apotek. Istället är det själva lägenheterna med stora rum och

”Ett för tiden speciellt drag var att man började tänka på hur byggnaderna skulle te sig från luften – när man flög över med en zeppelinare till exempel.”

högt i tak som är mycket uppskattade av många av dagens boende. Även om dåtidens arkitekter la mycket tid på funktioner utanför lägenheterna är Alexander Kalyukins slutsats att den verkliga funktionen trots allt visade sig ligga i själva bostäderna, i och med att människor fortfarande bor där.

Alexander Kalyukins studie visar att husen som en gång byggdes för att utplåna klassamhället numera speglar de stora klasskillnader som uppstod när Sovjetunionen föll 1991. Då ändrades upplåtelseformen drastiskt när den som ville, kostnadsfritt, fick omvandla sin lägenhet till privatägd. Övriga lägenheter används idag av kommunen som en form av socialbostäder, där flera familjer får dela på samma lägenhet.

Klasskillnaderna blev ännu tydligare 2017 när ett stort renoveringsprogram startades i Moskva och tusentals modernistiska byggnader hotades av rivning. De boende i de privatägda lägenheterna uttryckte att husen var jättefina och ville bevara dem, medan familjerna

i sociallägenheterna hoppades att en rivning skulle göra att de blev förflyttade till bättre bostäder.

I samband med rivningshotet kom diskussionerna om den avantgardistiska arkitekturen som kulturarv igång i medierna och bland yrkesverksamma. För de flesta boende i de privatägda lägenheterna hade den historiska bakgrunden till husen tidigare inte haft någon större betydelse, men nu blev det plötsligt viktigt att förklara för andra varför husen var värda att bevaras.

Trots att rivningshotet fick de boende att börja fundera över vad det var som gjorde deras hem så värdefullt var det tydligt i Alexander Kalyukins intervjuer att de boende inte lyfte fram byggnadernas kulturhistoriska och arkitektoniska egenskaper, utan enbart pratade om de praktiska och vardagliga aspekterna av sitt boende. De framhöll gärna att deras bostäder var bekväma och uppgav att de redan tidigare var medvetna om sina lägenheters marknadsvärde, men att rivningshotet fick dem att än mer uppskatta husens bruksvärde.

– Detta var Moskvas första moderna bostäder och de kan visa oss något om bostäder än idag. Bara det faktum att byggnaderna fortfarande används som bostäder och att de flesta boende fortfarande uppskattar dess kvaliteter visar på hur hållbara de är. ●

Alexander Kalyukin har doktorerat i kulturgeografi med avhandlingen *Everyday life in avant-garde housing estates: A phenomenology of post-Soviet Moscow*

Foto: Mikael Wallerstedt

PUBLIKATIONER

Hårdare retorik kring flyktinginvandring och migranters rättigheter

Hur uttrycker sig våra politiker och hur hänger det ihop med de politiska besluten? I den nyutkomna boken *Migrants and Natives – 'Them' and 'Us'* studerar Kristina Boréus, professor i statskunskap vid IBF, hur politikernas retorik i frågan om invandring och flyktingpolitik har förändrats över tid.

Kristina Boréus har undersökt material från olika valrörelser i sju europeiska länder med huvudfokus på Sverige, Danmark och Österrike. Det handlar till exempel om valmanifest, politiska manifest om invandring och uttalanden i debatt- och utfrågningsprogram. Studien handlar om på vilka sätt antiinvandringsretorik används av högerextrema partier och mainstreampartier, men också om hur partierna uttrycker sig om invandrade personer som redan bor i de här länderna.

I boken beskriver Kristina Boréus hur retoriken blev skarpare i Sverige efter flyktingkrisen 2015-2016. – Fram till valet 2014 var den politiska retoriken från mainstreampartierna i Österrike och Danmark mycket mer invandrings- och invandrarfientlig än retoriken bland de svenska mainstreampartierna, som till exempel moderaterna och socialdemokraterna. Nu är skillnaderna mellan länderna inte längre tydliga, berättar Kristina Boréus.

Kristina Boréus analys visar att retoriken från de större mainstreampartierna i Danmark, Norge, Sverige, Storbritannien, Tyskland och Österrike skärptes under den här perioden. Av de undersökta länderna var det bara i Spanien som socialdemokrater och det ledande högerpartiet inte hade förflyttat sig retoriskt i sina valmanifest. Det gäller hur politikerna argumenterar för att inte släppa in flyktingar i länderna, men också hur politikerna uttrycker sig om dem som redan har invandrat och deras rättigheter.

Politisk retorik är inte bara prat – i boken tar Kristina Boréus upp hur retorik hänger ihop med olika politiska beslut som har fattats eller kommer att fattas kring flyktingars och invandrade personers rättigheter. – Man vill till exempel göra det svårare att bli medborgare och att man ska ha bött i landet länge för att få tillgång till olika sociala rättigheter, säger Kristina Boréus.

Ett återkommande begrepp i boken är "hot-perspektivet", som betyder att politiska partier framställer migration, framför allt invandring av flyktingar, som ett hot i sin retorik. Kristina Boréus pekar på hur man i Sverige till exempel skräms med att direkt koppla

gängskriminalitet till flyktinginvandring.

– Det är en viktig förändring i svensk retorik: att hotperspektivet normaliserats även i mainstream-partier. Det är en stor förändring från när Fredrik Reinfeldt 2014 sa att vi behövde öppna våra hjärtan, säger Kristina Boréus.

Den politiska retoriken kring invandring får även konsekvenser i samhället. Samtidigt som antalet flyktingar i världen kommer att öka de närmaste åren, bland annat på grund av klimatförändringarna, riskerar den fientliga retoriken mot flyktingar allt bli allt mer högljudd. Kristina Boréus är oroad över utvecklingen: – Det är oroande för hela asylsystemet och flyktingars rättigheter. Minoriteter riskerar att bli mer utsatta på grund av den nya politiska retoriken. Både på grund av de politiska beslut som fattas och för att det leder till en viss legitimering av vardagsrasism. ●

Kristina Boréus (2020) Migrants and Natives – 'Them' and 'Us'. Mainstream and Radical Right Political Rhetoric in Europe SAGE.

PRISUTDELNING UPPSALA FREDSPRIS. Pristagarna Åse Richard från IBF (längst bak) och Kristina Axell från Rädda Barnen (till höger) tillsammans med Karin Sehlin och Mona Haghgou Strindberg från Uppsala FN-förening. Foto: Karin Hallén Sellin

Uppsala Fredspris till IBF-doktorand

IBF:s doktorand i kulturgeografi Åse Richard har utsetts till årets mottagare av Uppsala Fredspris för sin forskning om renovering och rätten till bostad. Uppsala Fredspris är ett lokalt pris som delas ut av Uppsala FN-förening. Åse Richard tilldelades priset i kategorin mänskliga rättigheter med motiveringen: "För sin värdefulla forskning och upplysning om den grundläggande rätten till egen bostad enligt FN:s stadga." Åse Richard var en av två mottagare av årets Uppsala Fredspris. Även Kristina Axell från Rädda Barnen prisades för sitt mångåriga engagemang för barn och unga i Uppsala.

Krönikören:

Utredningen som försvann – så skulle marknadshyror införas i Sverige

De sociala och ekonomiska problemen på den svenska bostadsmarknaden har blivit allt allvarigare, om detta tycks alla bedömare vara överens. Ändå har bostadspolitiken under ett antal år kännetecknats av passivitet och handfallenhet. Under sommaren 2021 förbyttes dock passiviteten tillfälligt i dramatik när bostadsfrågan utlöste en regeringskris. Ett utredningsbetänkande om "fri hyressättning vid nyproduktion" (SOU 2021:50) ledde till regeringens avgång. Den återkom snart, men med försvagad ställning, och i skrivande stund är det parlamentariska läget fortsatt oklart.

Däremot står den sakfråga som var den substantiella orsaken till tumultet inte längre på dagordningen. Efter regeringskrisen drogs betänkandet tillbaka och frågan om förändringar i regelverket för hyresmarknaden har lagts på is, av allt att döma till efter nästa val. Sommarens dramatik var en tämligen förutsägbar kulmen på en process som hade pågått sedan januariöverenskommelsen mellan S, MP, C och L 2½ år tidigare. Formuleringen som hade apaterat dynamiten var denna:

Fri hyressättning vid nybyggnation införs. Hyran inom dessa bestånd sätts efter en inledande period enligt en tariff grundad på jämförbara nybyggda objekt med en gradvis anpassning för att uppnå förutsägbarhet eller genom gängse förhandling. Fastighetsägaren väljer vilken av dessa metoder som tillämpas (Utredning 2019-2020. Ny lagstiftning på plats 1 juli 2021).

(Januariöverenskommelsen, s. 44)

Vänsterpartiet deklarerade direkt att de skulle gå emot detta. Att utredningen skulle bli kontroversiell antydde också av att det dröjde hela 15 månader innan den kunde sjösättas. Vad som förorsakade fördröjningen kan vi än så länge bara spekulera om. Fortsatte kohandeln mellan partierna, eller var det svårt för departementets experter att översätta den snabbt tillaxlade överenskommelsen till konstruktiva kommittédirektiv? Direktiven följde januariöverenskommelsen. Utredningen skulle hitta juridiska lösningar för att införa "fri" (i realiteten ägarstyrd) hyressättning

i nyproduktionen, men inte gå närmare in på konsekvenserna för hyresmarknaden i stort. Juristen Kazimir Åberg blev utredare och den ende samhällsforskare som anlätades var fastighetsekonomen Fredrik Kopsch, numera även knuten till den marknadsliberala tanke-smedjan Timbro.

Här finns inte utrymme för någon ingående granskning av förslagen – om betänkandet inte dragits in hade en sådan granskning skett i IBF:s remissvar. Fokus ligger på juridiska aspekter utan att förslagen sätts in i en bredare politisk och social kontext. Betänkandet utgår från ett förenklat marknadsperspektiv på hyressättning och beaktar inte de speciella förutsättningar som gäller för bostads- och hyresmarknaden. Inte heller diskuteras om ägarstyrd hyressättning i nyproduktionen ska ses som en begränsad reform eller som ett första steg mot marknadshyror också i beståndet. Det senare är vad kritikerna gjort gällande, men också vad förespråkare för marknadshyror vill se – och mycket talar för att förslaget på sikt skulle ha fått sådana effekter.

Att utredningen har lagts till handlingarna betyder ingalunda att frågan om marknadsanpassning av hyrespolitiken är död. Neoklassiskt skolade ekonomer talar ofta för marknadshyror, livligt påhejade av DN:s och SvD:s ledar- och ekonomisidor. Däremot har väljaropinionen alltid varit emot – senast belagt i en undersökning av DN/Ipsos i juni i år. Även marknadsliberala partier har därför varit obenägna att driva frågan av rädsla för att straffas av väljarna. På så sätt var januariöverenskommelsens punkt om "fri hyressättning" uttryck för en sinnrik strategi från C och L, nämligen att få motståndaren att driva en opinionsmässigt problematisk politik – även om strategin alltså inte höll ända fram den här gången. ●

Bo Bengtsson, seniorprofessor i statskunskap som forskar om svensk bostads- och hyrespolitik

AVS: Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet, Box 514, 751 20 Uppsala

Forskarporträtt:

MIGUEL MARTÍNEZ FORSKAR OM URBANA RÖRELSER

Kan urbana rörelser åstadkomma samhällspolitiska förändringar? Ja, enligt IBF:s professor i sociologi Miguel Martínez. Med sin forskning om den urbana bostadsaktivismen, undersöker han vad rörelsernas arbete har lett till hittills.

Text: Anna Hedlund

Bristen på bostäder för låginkomsttagare är ett stort och växande problem både i Sverige och ute i världen. Den krisartade situationen på bostadsmarknaden har gett upphov till bostadsaktivism och protester mot den rådande ordningen. Det är just mot dessa och andra urbana rörelser som Miguel Martínez har riktat blicken i sin forskning. Sedan fyra år tillbaka är han verksam vid IBF med målet att bättre förstå vilka resultat bostadsaktivism i hemlandet Spanien hittills har lett till.

– **En del aktivism leder** faktiskt till förändringar i de politiska besluten och i hur demokrati utövas. Här finns exempel både på kortsiktiga segrar, som att stoppa en vräkning, eller mer långsiktiga, som att få till lagstiftning kring bostadsbyggande, säger Miguel Martínez.

Innan han kom till Sverige har Miguel Martínez bedrivit liknande forskning i Portugal, Frankrike, Hongkong och Spanien. Oavsett geografisk plats, tycks de urbana bostadsrörelserna utvecklas och förändras i takt med den ekonomiska och sociala situationen i samhället. Även rörelsernas motståndare förändras över tid: förr var det fastighetsägarna, idag är det globala investerare som har blivit den främsta måltavlan för aktivisterna.

– Det är intressant att studera varför rörelserna förändras. För samtidigt som rörelserna förändras i takt med samhällets förändringar, producerar rörelserna också själva social förändring genom att påverka lagstiftning och öka solidariteten mellan olika drabbade grupper, säger han.

Miguel Martínez forskningsfokus är ett resultat både av studier i sociologi och statsvetenskap och hans personliga engagemang mot sociala orättvisor som deltagande aktivist i olika rörelser; framför allt i Spanien under finanskrisen 2008.

– Det var en missmatchning mellan låga löner och höga bostadspriser; och folk blev vräkta utan några alternativ. Detta är fortfarande ett olöst problem. Det har också uppstått bostadsvakanser på grund av spekulativ

investering, samtidigt som en brist på reglering av hyresmarknaden har lett till att hyresvärdar har stor makt att sätta hyrorna, berättar han.

Bostadsbrist är en fråga med många dimensioner och det kan skilja sig mycket åt mellan lantliga och urbana miljöer, mellan samhällsklasser och olika länder. Men likheterna är fler; menar Miguel Martínez. – Rörelserna som kämpar mot detta utmanar samtidigt fundamentet i den globala kapitalismen. Bostäder är en social och mänsklig rättighet och frågan är hur samhället kan utveckla och lösa detta, säger han.

Vad kan Sverige lära av vad du har sett i andra länder?

– Jag tycker att alla länder kan lära av varandra. Men att lära sig är inte samma sak som att imitera. Bostadsaktivismen i Spanien kan dock berätta en del om hur spekulativ investering kan förstöra mycket och hur man kan hantera situationen. Det kan hända här också.

UPPSALA
UNIVERSITET

- Redaktör: Ulrika Wahlberg ulrika.wahlberg@ibf.uu.se, 018-471 65 03, 070-167 90 10
- Redaktion: Karin Backvall, Che-Yuan Liang, Freddie Lymeus, Ina Bergström, Lena Lubenow och Nils Hertting
- Foto: Mikael Wallerstedt, Mostphotos, Matton m.fl.
- Tryck: KPH

Distribueras i tryckt version till över 500 företag, myndigheter och organisationer. Kontakta redaktören för gratis prenumeration. Nedladdningsbar i digital form via www.ibf.uu.se. Där finns även mer information om IBF:s forskning.